

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

SUMMER SCHOOL

GENOA 24-28 JULY 2023

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

Dragomanov
Ukrainian
State
University

Jean Monnet Chair
SCAES
Social and Cultural Aspects
of European Studies

Jean Monnet Centre of Excellence
ESSIE
European Studies of
Social Innovations in Education

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Кочубей Наталія

доктор філософських наук, професор
Український державний університет

імені Михайла Драгоманова

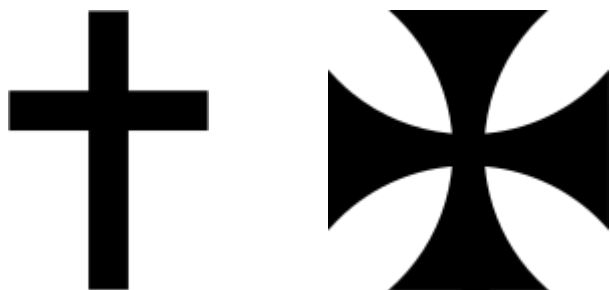
Doctor of Philosophy, Professor,

Dragomanov Ukrainian State University

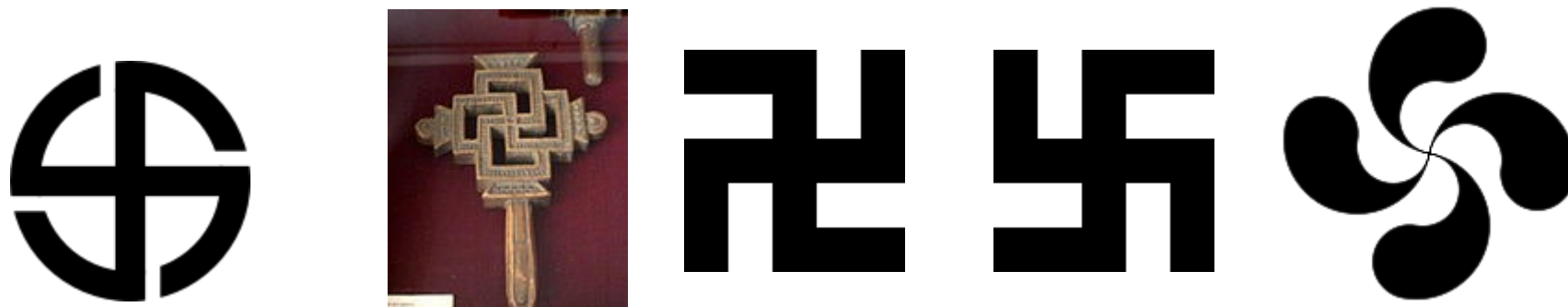
Культурні коди української нації

Основні знакові культурні коди

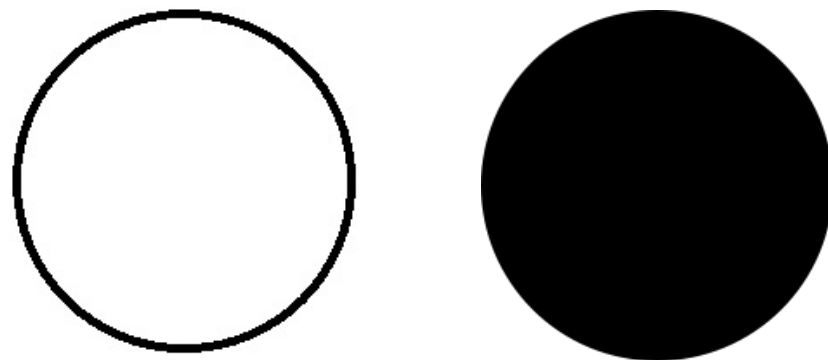
- Хрест

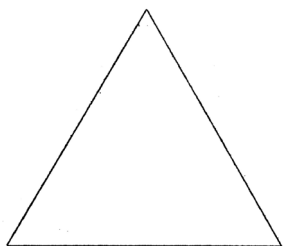

- Свастика

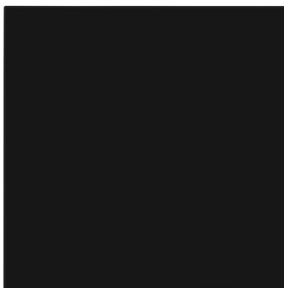

- Коло

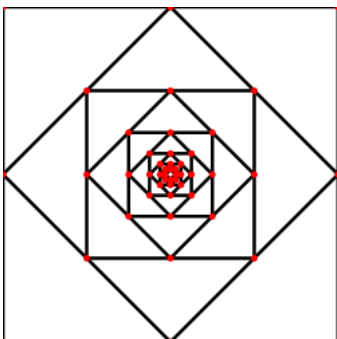

- Трикутник

- Квадрат

- Ромб

Нематеріальна культурна спадщина України

The image is a screenshot of a web browser displaying the National Register of Intangible Cultural Heritage of Ukraine. The browser's address bar shows the URL uccs.org.ua/natsionalnyj-reiestr-objektiv/. The page content features a map of Ukraine with 15 circular icons placed across its geographical outline, each representing a different intangible cultural heritage element. The icons include various patterns and symbols, such as a green leaf, a yellow honeycomb, a red floral pattern, a blue floral pattern, a green floral pattern, a blue floral pattern, a red floral pattern, a blue floral pattern, a green floral pattern, a blue floral pattern, a red floral pattern, a blue floral pattern, a green floral pattern, a blue floral pattern, and a red floral pattern. The browser's taskbar at the bottom shows the date 10.11.2022 and the time 13:01. The system tray also displays the weather as 65°F Sunny and the location as UKR.

Нематериальное культурное наследие России (сайт Пушкинские тропы)

Вхідні (906) - n.v.kochubey@npu x К Нематериальное культурное на x +

culture.ru/traditions/culture-heritage/location-russia

Gmail YouTube Карты EN Distance Learn... Сервисы Мне нравится этот... Re: - I.UA Авиабилеты Яндекс itaio 300 Итальянские ф...

КУЛЬТУРА.РФ АМИША - LIVE - СПЕЦПРОЕКТЫ - КИНО - МУЗЕЙ - МУЗЫКА - ТЕАТР - ЛИТЕРАТУРА - ТРАДИЦИИ - АРХИТЕКТУРА - ОБРАЗОВАНИЕ

НЕМАТЕРИАЛЬНОЕ КУЛЬТУРНОЕ НАСЛЕДИЕ РОССИИ

по популярности - по дате публикации -

Сагайский обряд снятия порчи и очищения
Т.С. Бурнаковой

Свадебный обряд северных осетин

Заговоры, обереги и народные молитвы в традиции Муромского...

Традиционная технология хохломской росписи по дереву

Свадебный обряд, песни и причитания русских

Традиционная технология палехской лаковой

Купальские обряды и песни Смоленщины

Обрядовые заклинания, хороводные и лирические

и верования, этнографические комплексы -

Конфессиональные практики в народной культуре -

Народное исполнительство -

Традиционные технологии -

СТАТЬИ >

СОН И СНОВИДЕНИЯ В ФОЛЬКЛОРЕ
Почему человека нельзя было резко будить и кто толковал страшные образы

РЕКИ, ОЗЕРА И МОРЯ В СЛАВЯНСКОЙ МИФОЛОГИИ
Как в старину представляли водоемы и их обитателей

ТЕСТ: ХОРОШО ЛИ ВЫ ЗНАЕТЕ РУССКИЕ ПОСЛОВИЦЫ
Попробуйте правильно завершить известные выражения

Мы используем cookie

Во время посещения сайта «Культура.РФ» вы соглашаетесь с тем, что мы обрабатываем ваши персональные данные с использованием метрических программ. [Подробнее.](#)

ПОКАЗАТЬ СПАСИБО

Історія Української вишивки

Загалом відомо близько 250 традиційних вишивальних швів, які виконуються 20 техніками. Наприклад, є техніка мережання – вишивка по тканині з витягнутими нитками, а на її основі існує 30 мережок,

Якісь сто років тому на виготовлення довгої сорочки йшло приблизно 8 км пряденої вручну нитки, весь процес від вирощування рослини до пошиття речі потребував близько року, особливо складну вишивку могли створювати всю зиму.

«Вишивка» от вишній, божественный

Мізинський браслет. Епоха палеоліту

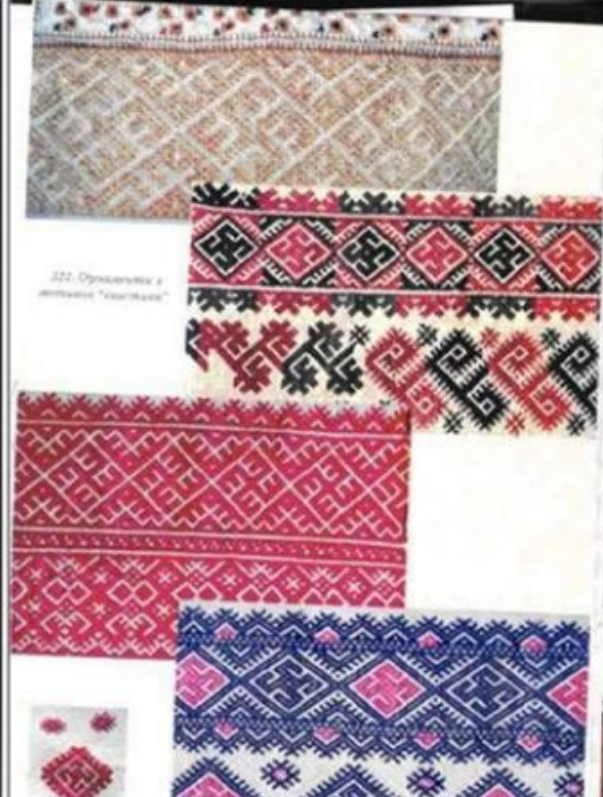

*БРАСЛЕТ ОРНАМЕНТОВАНИЙ З БИВНЯ МАМОНТА
20-18 тис. років тому пізній палеоліт. с.Мізун, Чернігівська обл.*

*BRACELET ORNAMENTED FROM MAMMONT'S TUSK.
20-18000 years ago. Late paleolith. Mizyn village. Chernigivs'ka oblast.*

Біла сорочка. Нізь, ретязь, шабак, з'єднувальний шов. Полотно, муліне.
Об'єкт. Виконана 1993 р. Марія Гаусолська.

Анна Кульчицька «Орнамент трипільської культури і українська вишивка ХХ ст.»

Дослідження високомистецького геометричного і фігурного орнаменту на трипільській кераміці ясно говорять, що це не була робота самих гончарів. Вочевидь, окремі групи майстрів і декораторів обмірковували їх, добирали кольори, надавали рисунку глибокого змісту і самі їх виконували. Їх і

Угорі — фрагмент трипільської кераміки, Поділля.
Внизу — сучасна українська вишивка.

слід, мабуть, вважати першими основоположниками українського мистецтва. Варіанти цих праісторичних декоративних мотивів ще й досі можна бачити на народних вишивках, килимах, писанках та народній кераміці.

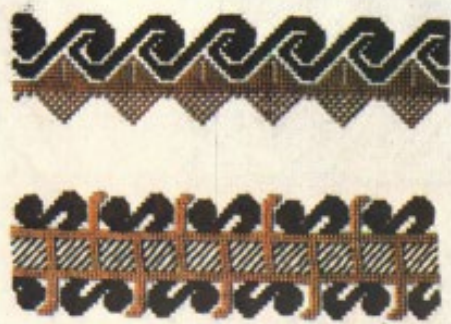
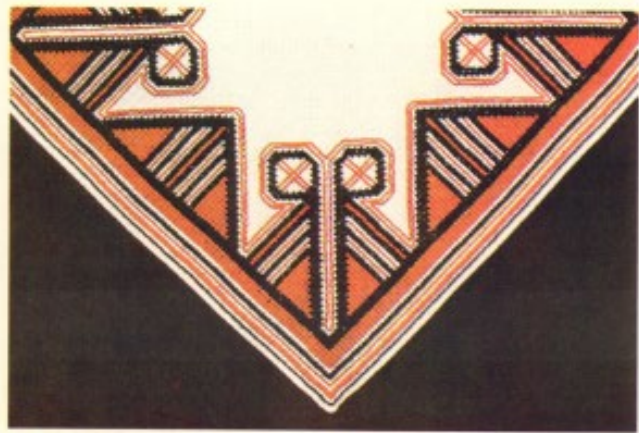
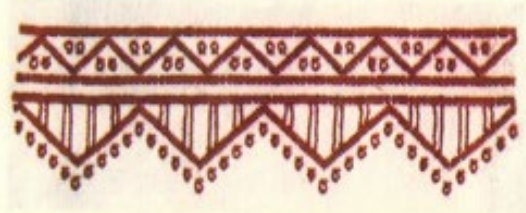
У центральній та західній Європі неолітичну кераміку прикрашували тільки ритмичні чи жолобкуватими орнаментами. Самий вишуканий становила, може й, сама під впливом Трипільля, найвизніша неолітична кераміка Чехії, орнаментована, і то лише посудово, спіралями та трикутниками, виведеними темною смолою.

Пізно розмальовану трипільську кераміку вважали за предтечу грецьких мальованих ваз (Е. Штерн). Праісторичний Кріт, що він перш у культурному житті єгипетського світу, досягнув того рівня мистецької спроможності пізніше, в неоліті, наприкінці ранньомінійської і на початку середньомінійської доби (близько 2000—1850 рр. до Хр.). Тому можна припустити, що це сталося до деякої міри під впливом трипільської культури.

На сучасну думку (Я. Пастернак) ідея прикрашувати глиняний посуд мальованим орнаментом могла зродитися спонтанно, в різних місцях, внаслідок

Угорі — трипільська кераміка, Поділля.
Внизу — сучасна вишивка.

Узори Трипільської культури (7000–2750 рр. до н. е.)

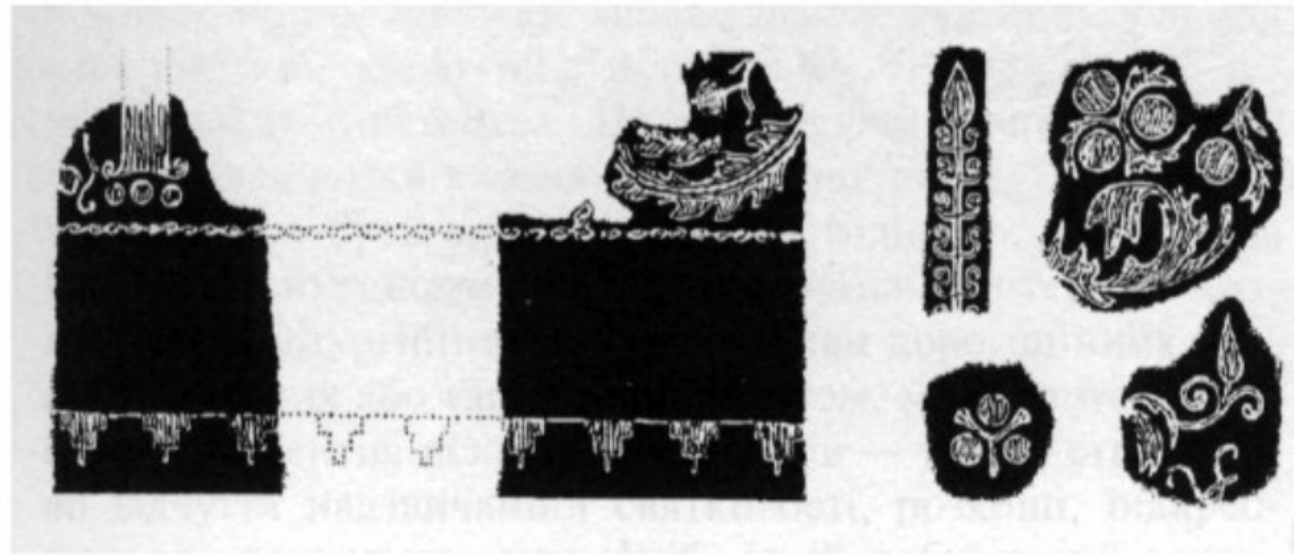

Реконструкція одягу Трипільської культури

Соколова Могила в селі Ковалівка Миколаївської області

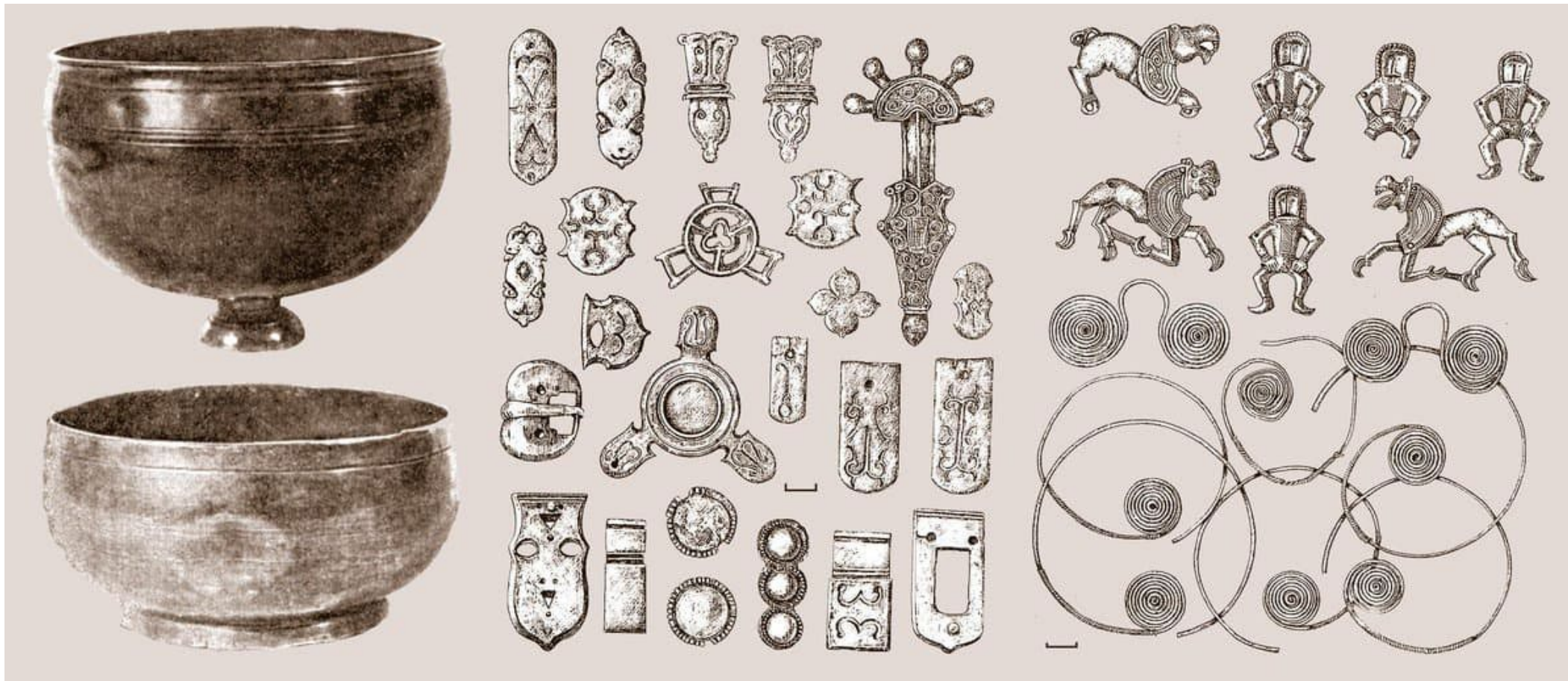

Реконструкція орнаментів шитва.
Соколова Могила. I ст.н.е.

Вишиванка 1 ст н.е. Село Мізин на Чернігівщині

Мартинівський скарб Черкаська обл. 1909 р. знайдені речі датовані
565-587 роками

Мартинівські космонавти

Вишивання, ткацтво вважалися однією з найбільш шанованих професій: у XI ст. в Київській Русі існувала вишивальна школа, організована сестрою Володимира Мономаха - Ганкою, де дівчата вчилися гаптувати золотом і сріблом

Артефакти, які зберігаються в музеї Ашмолеан у Великобританії - це рештки текстилю мамлюків, які у 1250 році захопили Єгипет і до 1517 року володіли ним.

- Про українські вишиванки згадують іноземні мандрівники XVI-XIX ст. Збереглися вишиванки козацьких часів 17-18 ст. У 16-18 ст. центрами вишивання були Качанівка на Чернігівщині, Григорівка на Київщині, Велика Бурімка на Черкащині та інші. Цікаво, що язичницька вишивка донині зустрічається на іконах XV і пізніших століть.

Українська вишивка

Узори на українських вишивках бувають:

- 1. Геометричні
- 2. Рослинні
- 3. Зооморфні

Здавна на Україні **калина** вважалася символом любові, щастя, багатства, краси та надії. Калина символізує жінку "у повній силі". Можна припустити, що мотив "калини" міг потрапити до вишивок на одязі саме тому, що калина була символом дорослості дівчини, жіночності. Для хлопців вишиванка із калиною є оберегом.

Троянда – древній мотив, що означає оновлення та безперервність сонячного руху.

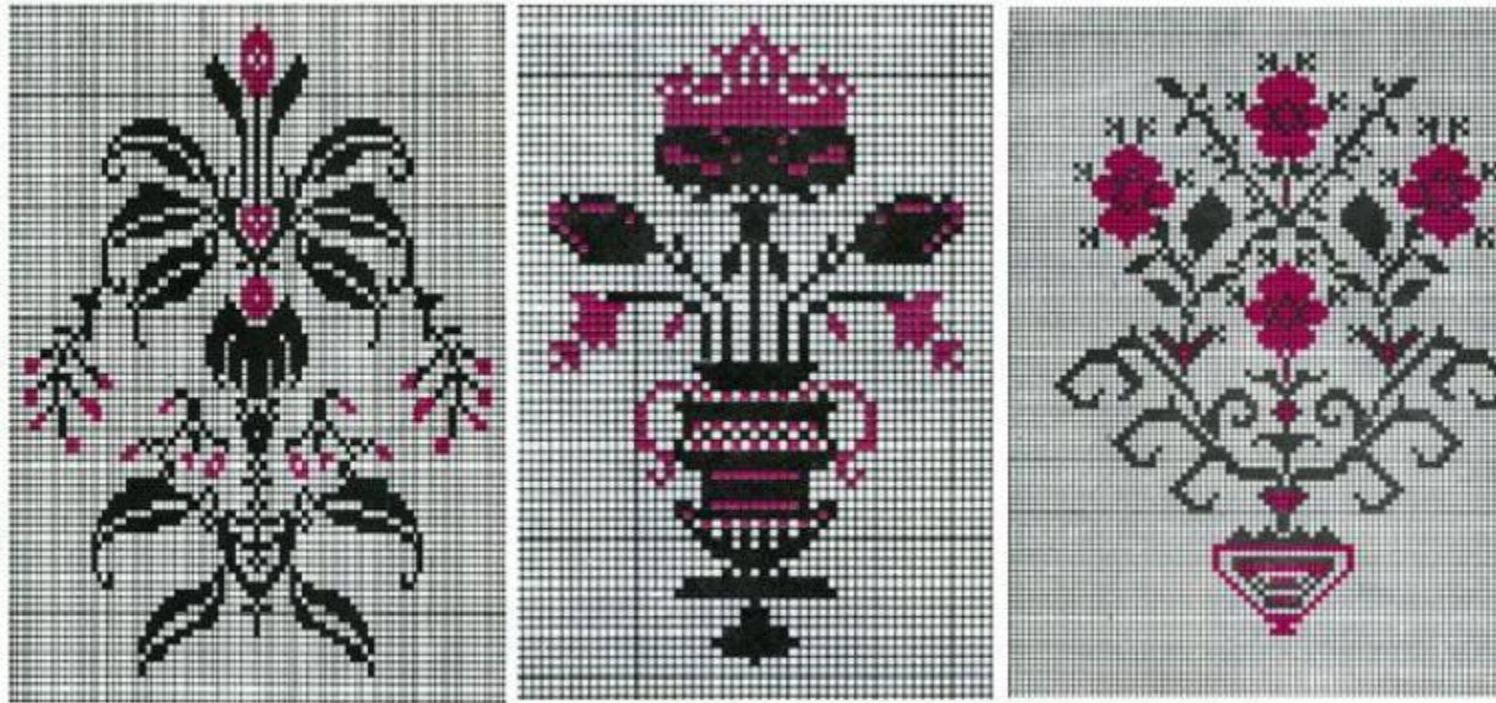
В легендах квітка лілеї – то символ дівочих чарів, чистоти та цноти. Якщо пильно придивитися до контурів геометричного узору, то вимальовуються силуети двох пташок – знаку любові та парування. Крім квітки, невід'ємною частиною орнаменту є листок і пуп'янок, що складають нерозривну композицію триєдності. У ній закладено народження, розвиток та безперервність життя ■

Дуб та калина належать до символіки, яка найчастіше зображується на дівочих та парубочих вишиванках. Ці візерунки гармонічно поєднують у собі чарівну і невмирущу красу та неймовірну силу.

Берегиня - життєтворча Мати-природа, і жінка-Мати, яка дарує світові сина, і Дерево життя, що сформувало із мороку космосу чітку систему Всесвіту.

Виноградні грона уособлюють радість, пов'язану із створенням сім'ї.
Орнамент сад-виноград символізує життєву ниву, де чоловік виконує роль сіяча, а жінка є берегинею, що ростить і плекає родинне дерево.

Український одяг (початок ХХ століття)

Коло – символ сонця і божественної чистоти,
вінок нареченої

Ромб – символ плодючості. Весільні рушники. Єдність чоловічого і

Квадрат – гармонія, порядок, матерія,
символ поля, числа 4

Крест прямой – символ чоловічого начала, сонця. Кривий хрест символ жіночого начала, місяця. Їх поєднання – 8-кутна зірка. Зірка матері.

Сварга. Свастья. Правостороння – рух за Сонцем,
оберігає духовне плам'я Людини. Лівостороння –
проти Сонця – символ сімейного вогню

Український рушник – класика української культури

Рушник – обов'язковий елемент багатьох обрядів

Dragomanov
Ukrainian
State
University

Jean Monnet Chair
SCAES
Social and Cultural Aspects
of European Studies

Jean Monnet Centre of Excellence
ESSIE
European Studies of
Social Innovations in Education

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Дякую за увагу!

